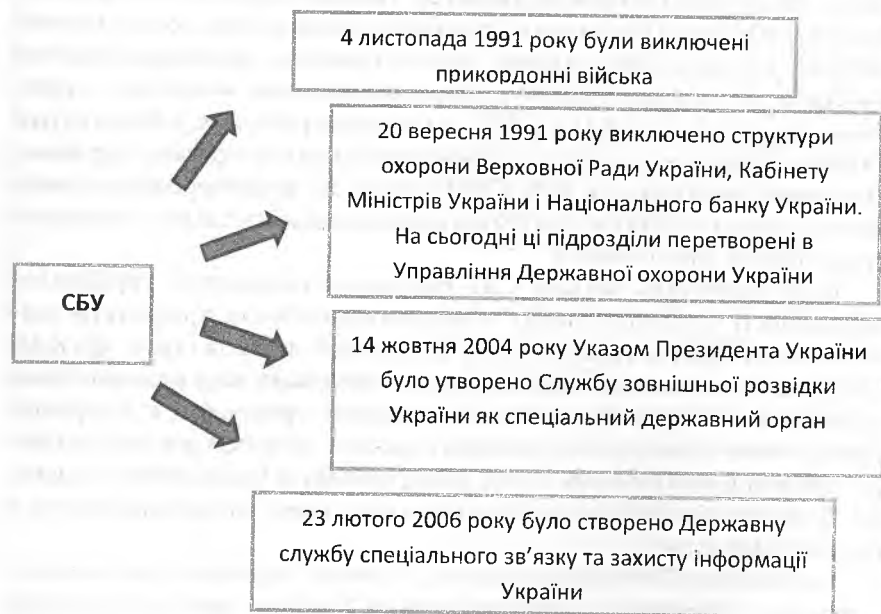

структуру: Центральне управління Служби безпеки України, підпорядковані йому регіональні органи, органи військової контррозвідки, навчальні, наукові, науково-дослідні та інші заклади, установи, організації і підприємства Служби безпеки України.

Для забезпечення виконання покладених на Службу безпеки України завдань у Центральному управлінні Служби безпеки України та підпорядкованих йому органах відповідно до закону створюються і діють функціональні підрозділи: контррозвідки, захисту національної державності, контррозвідувального захисту економіки держави, контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки, боротьби з корупцією та організованою злочинністю, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів, досудового слідства, охорони державної таємниці, оперативно-технічних заходів, оперативного документування, спеціального зв'язку, організаційного, інформаційно-аналітичного, кадрового, правового, господарського, фінансового та інших видів забезпечення оперативно-службової діяльності Служби безпеки України.

Проте, така структура СБ України була не завжди, вона змінювалась на протязі всього шляху України як незалежної держави. Розглянемо основні зміни в структурі СБ України з проголошення незалежності до сьогодення у вигляді схеми:

Отже, після проголошення незалежності Україна взяла шлях на демократизацію та створення сучасної правової держави. Будь-яка держава проходить нелегкий шлях свого становлення, Україна не є винятком. Особливе місце в нашій державі посідає правоохоронний орган спеціального призначення – Служба безпеки України, яка стала наступницею КДБ СРСР. Але за роки незалежності було докорінно змінено засади її діяльності, створена широко розгалужена правова основа. Змінилася за роки незалежності і структура СБ України, так від неї були відокремлені прикордонні війська, служба зовнішньої розвідки, державна спеціальна служба зв'язку та захисту інформації, управління державної охорони.

Наша спецслужба обрала свій незалежний шлях розвитку, що було зумовлено низкою причин від геополітичних до практичних (потреба удосконалення методів і засобів своєї діяльності для вирішення поставлених перед нею завдань). Як вже було зазначено світ не стоїть на місці він розвивається, саме тому СБУ повинна продовжити свій шлях розвитку, як того вимагає постійно змінювана ситуацією в світі.

Гончаренко Ганна Анатоліївна
співробітник Управління СБ України
в Харківській області, асистент кафедри
адміністративного права та адміністративної
діяльності Національного університету
«Юридична академія України імені
Ярослава Мудрого», майор

Шлях реформування правоохоронних органів в рамках стратегічного партнерства України з Європейським Союзом: правові засади

До найактуальніших завдань сьогодення, що безперечно пов'язані і з питаннями національної безпеки, Рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 12 березня 2013 року «Про невідкладні заходи щодо європейської інтеграції України» (введеним в дію Указом Президента України № 127/2013 від 12.03.2013 р.) віднесено забезпе-

чення подальшого розвитку стратегічного партнерства України з Європейським Союзом, його державами-членами на засадах політичної асоціації та економічної інтеграції, завершення у 2013 році процесу укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та її наступної імплементації, а також реалізації домовленостей, досягнутих у ході 16-го саміту «Україна - Європейський Союз».

В зазначеному Рішенні серед нагальних питань - в рамках роботи Комітету з питань реформування правоохоронних органів здійснити підготовку, з урахуванням європейських стандартів законопроектів щодо реформування правоохоронних органів для направлення їх до Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанська Комісія) з метою одержання відповідних висновків.

Проблема реформування системи правоохоронних органів для України не нова і є конституційною вимогою з 1996 року, яка і сьогодні залишається в стадії виконання. Пунктом 9 Перехідних положень Конституції України передбачено формування в Україні «системи досудового слідства і введення в дію законів, що регулюють її функціонування», в результаті чого повинні були змінитися функції та завдання як прокуратури України, так і інших правоохоронних органів. Вцілому, правоохоронна система, яка б функціонувала на нових принципах, що відповідають європейським нормам, на сьогодні лише формується через розроблення і впровадження нових нормативно-правових актів.

Необхідність системних реформ правоохоронної системи впливає з міжнародних зобов'язань України, у першу чергу, в рамках членства у Раді Європи. Як член організації Україна має виконувати цілу низку її рекомендацій. Головними з них є Рекомендація Парламентської асамблеї Ради Європи № 1402 (1999 р.) «Контроль внутрішніх служб безпеки в країнах-членах Ради Європи», № 1713 (2005 р.) «Про демократичний нагляд над сектором безпеки в країнах-членах», Рекомендація Res (2000 р.) 19 Комітету міністрів Ради Європи «Роль прокуратури в системі кримінального правосуддя». Необхідність реформування впливає також з цілої низки міжнародних конвенцій та угод, до яких приєдналася Україна, зокрема, щодо боротьби з корупцією, відмиванням „брудних“ грошей, боротьби з міжнародною злочинністю тощо.

Експерти з питань національної безпеки зазначають, що з розроблених протягом останніх п'яти років концептуальних документів щодо реформування правоохоронних органів, найбільш досконалий проект реформ – «Концепція реформування кримінальної юстиції» (була затверджена Указом Президента України від 8 квітня 2008 року № 311/2008 на виконання рішення РНБОУ від 15 лютого 2008 року

«Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»). За цією концепцією реформа має охопити не лише кримінальне право і кримінальний процес, а й окремі правоохоронні інституції, порядок виконання судових рішень. Реформа почалася з докорінних змін кримінального процесуального кодексу. На основі цього мають відбутися зміни прийняттям нових редакцій цілої низки законів, зокрема, «Про прокуратуру», «Про Службу безпеки України», «Про міліцію» та інших, які на сьогодні розробляються з урахуванням європейських стандартів. Ці законопроекти для укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та наступної імплементації національного законодавства у правове поле ЄС мають одержати відповідні позитивні висновки Венеціанської Комісії.

На сьогодні загальні положення діяльності переважної більшості правоохоронних структур в Україні регулюються відповідними законами, а структура та склад їх зазвичай визначаються на рівні положень, що затверджуються Указами Президента України. Водночас, саме цими положеннями регулюється низка важливих питань функціонування правоохоронних структур, у першу чергу тих, що не входять до складу міністерств. Зокрема, на рівні цих підзаконних актів, як правило, встановлюються процедури призначення, звітності та звільнення їх керівників.

Проте, значна частина діяльності правоохоронних органів, в тому числі у секторі безпеки, регулюється підзаконними суто відомчими нормативно-правовими актами, що робить їх діяльність непрозорою та ускладнює її координування. Недосконалість узгодженої міжвідомчої нормативно-правової бази призводить до фрагментарності управління. Механізми управління виявляються розірваними, що впливає як на результативність реформ окремих складових, так і на функціонування системи правоохоронних органів.

Зазначене доцільно врахувати при підготовці нових редакцій законів щодо формування і функціонування окремих правоохоронних органів та цілісної системи, здійснюючи комплексне реформування всіх складових цієї системи.

Україні у процесі реформування своєї правоохоронної системи відповідно до вимог ЄС при забезпеченні прийняття законодавчих та видання інших нормативно-правових актів, передбачених «Планом першочергових заходів щодо інтеграції України до Європейського Союзу на 2013 рік» доцільно знайти оптимальний баланс між проведенням європейської інтеграції та забезпеченням ефективного функціонування всіх своїх правоохоронних органів.